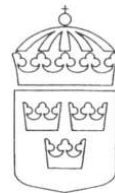

Riksdagens protokoll

1992/93:39

Måndagen den 7 december

Kl. 12.00–13.24

Protokoll
1992/93:39

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 30 november och den 1 december.

Svar på interpellationer

2 § Svar på interpellation 1992/93:35 om arbetsmarknaden i Trollhättan och fyrstadsområdet

Anf. 1 Arbetsmarknadsminister BÖRJE HÖRNLUND (c):

Fru talman! Ingvar Johnsson har frågat mig

om jag avser att föreslå åtgärder så att de som blir arbetslösa genom nedskärningarna i bilindustrin i fyrstadsområdet kan garanteras arbete eller utbildning,

om jag avser att medverka till åtgärder som ger förutsättningar för svensk bilindustri att utvecklas

samt om jag avser att medverka till att strategiska satsningar på bl.a. högskolan i Trollhättan/Uddevalla, SIRU och Norge/Vänerlänken ges hög prioritet.

Bakgrunden till frågan är främst Saab Automobile AB:s beslut att kraftigt minska antalet anställda under de närmaste åren vid sin fabrik i Trollhättan.

Låt mig först säga att jag ser med stort allvar på de problem som neddragningarna inom bilindustrin orsakar i fyrstadsregionen.

Som Ingvar Johnsson anger i sin interpellation är svensk bilindustri beroende av att Sveriges ekonomi förbättras med tillväxt och ökad köpkraft.

Regeringen har ett övergripande ansvar främst för att skapa goda allmänna förutsättningar för företagande. Regeringen har därför bl.a. på senare tid sänkt företagets inkomstskatter. Riksdagen kommer inom kort att besluta om sänkta arbetsgivaravgifter. Avsikten med dessa åtgärder är att stärka företagen och att få både svenska och utländska företag att öka sina investeringar i Sverige.

För en ökad sysselsättning är också utvecklingen i de små företagen och av nyföretagandet viktig. Det gäller att skapa optimism och framtidstro för att få befintliga företag att utvecklas och nya att starta. För befintliga företags finansieringsmöjligheter vill jag peka på de regionala utvecklingsfondernas roll. För finansiering av småföretag med utvecklingspotential har riksdagen nyligen beslutat att inrätta nya riskkapitalbolag med medel ur de

förutvarande löntagarfonderna. Vad gäller nyföretagandet har regeringen lämnat förslag till riksdagen om särskilda nyföretagarlån.

Åtgärderna bör kunna medverka till att svensk bilindustri och dess underleverantörer utvecklas positivt i framtiden. Den svenska kronans minskade värde är också en positiv faktor för svensk bilindustri och dess svenska underleverantörer.

Som arbetsmarknadsminister önskar jag att de människor som nu mister sina arbeten får bästa möjliga stöd av arbetsgivaren och att Saab och Volvo söker efter alternativ för sina friställda. Samhället måste därefter på olika sätt ta sitt ansvar.

De arbetsmarknadspolitiska medlen fördelar AMS till länen efter problems svårighetsgrad. De friställningar som sker i fyrstadsområdet kommer därför självklart att påverka medelsfördelningen.

Vad beträffar strategiska satsningar vid högskolan i Trollhättan/Uddevalla vill jag säga att det är min allmänna uppfattning, som ansvarig för regionalpolitiska frågor i regeringen, att en breddning av de mindre högskolorna är betydelsefull. En breddning ökar dels antalet högskolestuderande i regionerna, dels bidrar den till en positiv utveckling i en region. Regeringen lade också nyligen förslag till riksdagen om fördelning av nya högskoleplatser för grundutbildning. Enligt detta förslag tilldelas högskolan i Trollhättan/Uddevalla 120 nya platser.

SIRU är ett regionalt baserat utvecklingsprojekt som främst strävar efter att ta till vara intressanta utvecklingsprojekt inom de stora industriföretagen i regionen. Enligt vad jag erfarit stöds verksamheten både finansiellt och personellt av bl.a. Närings- och teknikutvecklingsverket. Min mening är att det är utomordentligt viktigt att nya produkter kommer fram som en del i det arbete som skall leda till en ny industriell uppgång i landet.

När det gäller frågan om utbyggnad av järnvägen till Norge vill jag hänvisa till den långsiktiga investeringsplanering som pågår inom Banverket. Regeringen avser att återkomma till riksdagen under våren med förslag med anledning av denna.

Avslutningsvis vill jag framhålla att jag följer utvecklingen i området noga. Jag har redan haft ett flertal kontakter med representanter för såväl företag som myndigheter och kommuner.

Min och regeringens målsättning är att alla regioner i vårt land så snart som möjligt skall återkomma till en fullgod arbetsmarknad med god tillväxt.

Anf. 2 INGVAR JOHNSON (s):

Fru talman! Jag får tacka arbetsmarknadsministern för svaret, som är välvilligt, vilket är bra. Men tyvärr saknade svaret konkreta löften till alla de drabbade. Börje Hörnlund kom tomhänt även hit till riksdagen. Det tycker jag var synd, därför att klarare besked kunde ha gjort julen mindre dyster för tusentals familjer.

Vi skall inte glömma att varje siffra i varselstatistiken står för en människa, fylld av oro för sin framtid. Varje dag sedan jag ställde mina frågor har nya varsel kommit i fyrstadskommunerna i Dalsland och norra Bohuslän. Under hela året har bara i Trollhättans kommun lämnats hela 3 000 varsel. Därför randas snart sanningens minut för arbetsmarknadsministern. Blir det någon

garanti för jobb eller utbildning? Hur blir det med åtgärder för bilindustrin? Blir det rejäla satsningar på byggande och kompetenshöjning?

Det är viktigt att samverka, vilket också sker, i regionen i arbetet för att skapa jobb och stärka den framtida utvecklingen. Men det går inte om staten inte ställer upp genom en aktiv arbetsmarknads- och näringspolitik.

Situationen i regionen är nu så allvarlig att bara mycket kraftiga insatser kan förhindra en ofattbart hög arbetslöshet. Vi har också tillgången att ha en fin industritradition att bygga på.

När nu åtgärder mot arbetslöshet skall utformas tycker jag att följande bör beaktas:

För det första gäller det att se till kvinnornas situation. Kvinnor varslas inom landsting och kommuner, men de utgör också en stor andel av dem som får gå från bilindustrin. Glöm inte det när beredskapsarbeten och kurser planeras.

För det andra gäller det att inte bara satsa på nya företag. Tusentals jobb kan räddas inom befintliga företag om de får stöd och krediter. Tusentals jobb kan räddas i kommuner och landsting om deras ekonomi förbättras.

För det tredje vill jag nämna situationen för bilindustrins underleverantörer. Särskilt Dalsland är mycket starkt beroende av dessa företag. Regeringen tog ett steg i helt fel riktning genom att lägga ned den verkstadstekniska delegationen.

För det fjärde vill jag betona hur viktigt det är att satsa på de projekt som har tagits fram inom ramen för SIRU, strategigruppen för industriell och regional utveckling. Det finns projekt som kan ge 500–600 jobb i regionen inom en period på tre fyra år.

För det femte om högskolans strategiska betydelse: Vår högskola är den minsta. Av 6 000 nya platser får vi mindre än vad som svarar mot regionens storlek. Regeringen väljer att öka skillnaden mellan vår lilla högskola och de större. Det är inte klokt.

För det sjätte är satsningar på reparationer och om- och tillbyggnader av bostäder och lokaler, VA-nät o.d. arbetskraftsintensiva. Det ger därför många jobb både i byggmaterielindustri och inom byggande.

För det sjunde har kommunikationerna i vår region brister. Det är ett hinder för regionens utveckling. De satsningar på vägar och järnvägar samt flygtrafiken som kommuner och länsstyrelser har föreslagit måste därför genomföras.

Jag tror att alla nu inser att det krävs utomordentligt stora satsningar i fyrstadsområdet. Därför ställs också ofta frågan om inte regionen borde få ingå i stödområde. För min del skulle jag vilja säga två saker: Regionen måste få bli stödområde, om åtgärderna inte annars blir tillräckligt effektiva. I fråga om stödområde eller inte bör hela fyrstadsområdet inkl. norra Bohuslän och den del av Dalsland som inte redan tillhör stödområde bedömas som en enhet.

Beträffande förutsättningarna för svensk bilindustri att utvecklas kan svenska bilarbetare tillverka bilar som har alla möjligheter att göra succé också i framtiden. Jag vill också tillägga att det då krävs stöd. För att lyckas med detta måste man i vårt land ha en aktiv näringspolitik. Det tycker tydligen inte den s.k. näringsministern. Det vore intressant att höra vad Börje

Hörnlund anser om behovet av en aktiv näringspolitik. Om Börje Hörnlund delar näringsministerns åsikter, hur kan han i så fall förklara varför Sverige inte har någon näringspolitik när EG har det? Och dessutom ger man i EG stöd till omstruktureringar inom strategiskt viktiga branscher. Kan Börje Hörnlund förklara varför vi i Sverige inte skulle ha någon näringspolitik, när man i Japan och även nu i USA gör kraftfulla investeringar för att stimulera utveckling och tillväxt?

Anf. 3 MARIANNE ANDERSSON (c):

Fru talman! Jag vill först tacka arbetsmarknadsministern för svaret, som andades en mycket positiv inställning, även om det inte innehöll så mycket konkret.

Vi är många som länge har känt en gnagande oro över den ensidiga näringslivsstrukturen i fyrstadsområdet. Beroendet av bilindustrin och den extremt höga andelen underleverantörer gör att vi är extra sårbara. Lägg därtill den låga utbildningsnivån – en av de lägsta i landet. Nu har det tyvärr visat sig att vår oro var befogad. Neddragningarna vid Saab i Trollhättan och nedläggningen av Volvos fabrik i Uddevalla – förutom alla andra svårigheter som industrin möter i lågkonjunktur – drabbar hela området hårt. Utan att förringa de svårigheter som finns i andra områden i landet, vill jag påstå att fyrstadsområdet är värst drabbat.

Vid den uppvaktning som Regionkommittén för fyrstad och länsstyrelserna för ett par veckor sedan gjorde hos arbetsmarknadsutskottet och hos riksdagsledamöterna från fyrstadskretsen framgick, att om de då lagda varslen verkställs kommer 14 500 personer i fyrstad att stå utanför den ordinarie arbetsmarknaden nästa år, vilket motsvarar 16 %. Sedan uppvaktningen har ytterligare varsel lagts. Dessutom tillkommer Dalslandskommunerna med ännu högre andel underleverantörer. I Färgelanda är andelen den högsta i landet, 80 %.

Ändå andades denna uppvaktning inte pessimism, till skillnad från hur det varit i tidigare lågkonjunkturer. Man var fylld av en stor vilja till samarbete och till att ta vara på och utveckla de resurser som finns. Man är i full gång med en rad utvecklingsprojekt som kan ge arbeten i framtiden, främst inom det s.k. SIRU-projektet, som har nämnts här. Det är glädjande.

För att detta skall lyckas krävs emellertid hjälp. Infrastrukturen måste förbättras. Det finns en rad projekt som kan sättas i gång med kort varsel. Det gäller vägar och järnvägen till Norge. Kompetensen och utbildningsnivån måste höjas. Länsarbetsnämnden måste få resurser till en massiv utbildningsinsats. Komvux och folkhögskolorna har här en given roll. Högskolan måste också stärkas. Den utökning som nu kommer att beslutas är glädjande men inte tillräcklig inför framtiden. Högskolan i Trollhättan/Uddevalla har presenterat en plan för utvidgning till 2 000 platser. Det är också mycket angeläget att de små högskolorna får ökade möjligheter till forskning. Jag vet att arbetsmarknadsministern har en mycket positiv inställning till de små högskolorna. Jag hoppas därför på ett kraftfullt agerande i den här frågan.

Näringspolitiken måste ges en mer aktiv inriktning mot just framtidsprojekt. Nutek måste ges ökade möjligheter att stödja sådana projekt.

Kreditmöjligheterna för befintliga företag måste förbättras. Det är bra

med nya företag, men det är ännu viktigare att kunna bevara befintliga, livskraftiga företag. Jag skall ta upp ett exempel på ett projekt för ombyggnad, som jag tycker är angeläget. Det är ombyggnaden av Vänerskolan, dövs skolan i Vänersborg. Jag hoppas att den ombyggnaden skall kunna komma i gång så fort som möjligt.

Älvsborgs län och fyrstadsområdet har tidigare inte gjort så mycket väsen av sig. Vi har inte krävt så mycket, och vi har ofta kommit i andra hand. Men nu är läget akut. Vi vill ha en ökad andel av resurserna för arbetsmarknadspolitik, utbildning och infrastruktur för att vi skall kunna skapa förutsättningar för att ta oss ur krisen. Förutsättningarna finns, och om de ökas, finns också möjligheterna. Jag hoppas och tror att arbetsmarknadsministern skall göra allt för att tillgodose de förväntningar som finns inom det här området.

Anf. 4 RUNE EVENSSON (s):

Fru talman! Som framgår av interpellationen är alltså sysselsättningssituationen i norra delen av Älvsborgs län mycket bekymmersam.

Uppsägningen av 2 500 bilarbetare i Uddevalla och Trollhättan får stora konsekvenser för angränsande regioner. Framför allt är situationen allvarsam för Dalsland.

Dalsland har under många år minskat i folkmängd på grund av industri-nedläggningar, främst inom pappers- och massaindustrin. På senare år har dock denna utveckling avstannat till följd av den positiva industriutvecklingen under 80-talet, men den riskerar nu att ta ny fart.

Redan har 300 varslats bland underleverantörerna till bilindustrin. Fler väntas i det depressionsliknande tillstånd som nu breder ut sig. 41 % av dalslänningarna arbetar inom tillverkningsindustrin. Där har underleverantörerna till bilindustrin en framskjuten placering.

En stor del av dalslänningarna pendlar dagligen till någon av bilfabrikerna i Uddevalla eller Trollhättan. Detta gäller en mycket stor del av valkretsen. Nästa år riskerar 16 % av arbetskraften att stå utanför den ordinarie arbetsmarknaden.

Den nedåtgående trenden måste vändas genom en medveten satsning. En förstärkt samverkan är nödvändig för att möta situationen. Det är positivt att kommunerna i fyrstadskretsen har antagit ett gemensamt program och att de har formerat en gemensam gruppering tillsammans med länsstyrelserna. De kommer att avsätta särskilda resurser för det fortsatta utvecklingsarbetet.

Det ställer också stora krav på medverkan från andra parter. Särskilda insatser måste göras från statsmakternas sida.

De berörda kommunerna och länsstyrelserna har tillsänt regeringen en skrivelse med förslag till åtgärder.

En av de åtgärder som där föreslås är att snabbt få i gång sådana infrastruktursatningar som är nödvändiga för regionernas utveckling. Detta är något som vi socialdemokrater från norra Älvsborg vid ett flertal tillfällen har fört fram – senast nu i höst i en motion i samband med regeringens proposition 50.

Varför kommer inget beslut från regeringen om järnvägen till Oslo? Banverket har fattat sitt beslut för en lång tid sedan, men regeringen förhåller

frågan. Vi vill också satsa på pendeltåg i Göta älvdal samt på en upprustning av Herrljungabanan.

Vi vill också satsa på byggandet. Vi anser att byggandet är en viktig motor i samhället. En byggnadsarbetare i arbete genererar arbete åt fem andra inom andra delar av samhället.

Vi socialdemokrater har här i riksdagen drivit på för att få fart på byggverksamheten. Vi har nu i finansutskottet fått majoritet för att begära att regeringen lägger fram ett ROT-program. I bostadsutskottet har vi fått majoritet för att inneliggande ärenden hos länsbostadsnämnderna skall få tillstånd att bygga enligt 1992 års låneregler. Regeringen är passiv. Vi driver på, men regeringen retirerar in i framtiden.

Händer det ingenting snart inom byggandet riskerar vi, nu när nybyggandet av bostäder i det närmaste upphör i och med att det nya bostadsfinansieringssystemet träder i kraft, att förlora stora delar av vår byggindustri.

Arbetslösheten i byggbranschen är i dag 18 %, och om ett år riskerar den att vara uppe i 35 %. Då slås stora delar av byggbranschen ut.

Det är billigt att bygga nu. Det blir aldrig billigare. Anbudet ligger i dag 20 % lägre än tidigare. Byggmaterielkostnaden har sjunkit med 24 %.

Vi vill också satsa på tidigareläggning av statliga och kommunala investeringar. Vi har i vår motion, som jag tidigare hänvisade till, pekat på en mängd projekt som ligger klara för igångsättning med kort varsel.

Sätt fart på dessa projekt, Börje Hörnlund! Det skulle ge många sysselsättningstillfällen. Dessutom skulle samhället få någonting för pengarna i stället för att som i dag ösa ut dem i arbetslöshetsunderstöd.

Stora delar av vår valkrets är beroende av byggmaterielindustrin. Det var representanter för dessa industrier som arbetsmarknadsministern mötte i Uddevalla i fredags. De slåss för sina jobb. Enligt referat i massmedia kom arbetsmarknadsministern tomhänt. Inget besked, inget hopp.

Detta tyckte Göteborgs-Posten i en ledare i lördags var anmärkningsvärt. Det är väldigt jobbigt nu, lär arbetsmarknadsministern ha sagt, enligt samma ledare. Alla kommuner är på honom. Men, fortsätter ledaren, det är en svag förklaring. Arbetsmarknadsministerns arbete går just ut på att fatta beslut och prioritera. Jag delar åsikterna i denna ledare.

Byggnadsarbetareförbundets utredningsavdelning har i dagarna presenterat en utredning som kallas "Sverige lever under sina tillgångar". Jag vet inte om Arbetsmarknadsdepartementet har denna utredning, men den rekommenderas till läsning.

Man har vid en försiktig beräkning kommit fram till att byggarbetslösheten – inkl. arbetslösheten för anställda inom den del av industrisektorn som är beroende av byggsektorn – kommer att kosta stat och kommun 27,7 miljarder kronor nästa år. Till detta skall man lägga utebliven moms på 8,4 miljarder kronor. Det blir tillsammans 36 miljarder kronor.

Detta bevisar att satsning på infrastruktur och byggande inte kostar de stora summor som regeringen påstår. Jag vill be arbetsmarknadsministern att titta på detta och utröna vad satsningar inom dessa områden kommer att kosta samhället. Jag tror att resultatet kommer att förbluffa många, inkl. arbetsmarknadsministern.

Anf. 5 LENNART NILSSON (s):

Fru talman! Det finns sex borgerliga riksdagsledamöter från Bohuslän. Ingen är här i dag, när vi borde ha diskuterat den viktigaste fråga som någon av dessa riksdagsledamöter varit med om under sin tid i riksdagen. Antagligen har de givit upp hoppet om sin egen regering, eftersom de inte deltar i denna diskussion.

Man kan, som någon talare före mig gjorde, tala om att Börje Hörnlund ger ett positivt svar. Man kan fundera över hur många gånger man skall höra positiva svar utan något slags innehåll. Jag hade hoppats att man någon gång, då man ställer en fråga eller interPELLERAR här i riksdagen, kunde få något till livs om vad regeringen tycker och tänker och vad den avser att göra. Jag har i varje fall inte upplevt något större engagemang i de svar som givits.

Det här svaret kunde ha varit avstencilerat från det svar jag fick av Börje Hörnlund den 12 november. Det var också positivt och allmänt välmenande. Men de människor som stoppade Börje Hörnlunds bil hemma i Uddevalla i fredags vill ha besked. Man har bestämt att lägga ned Elit-Fönster-fabriken som en följd av att regeringen inte har någon bostadspolitik, inget ROT-program osv.

När vi den 12 november debatterade situationen i Uddevalla sade Börje Hörnlund att han skulle ha kontakter med Sören Gyll. Det hade han antagligen, eftersom han besökte Uddevallafabriken och Göteborg i fredags den 4 december. Man hade förväntat sig att Börje Hörnlund i riksdagen här i dag något skulle kunna redovisa vilka tankegångar som finns. Kan man ge Volvoarbetarna och de människor som nu är varslade på Elit-Fönster i Uddevalla något hopp om att sysselsättningen kan räddas i framtiden? Nu räcker det inte med allmänt positiva besked.

Situationen i vår region, som bl.a. Ingvar Johnsson har berört, är ytterligt dramatisk. Bara i Uddevalla kommun fanns i mitten av 80-talet ungefär 5 500 industrijobb. Nästa år – om det som bl.a. Volvo och Elit-Fönster beslutat sig för får ske – kommer vi att ha mindre än 1 000 industrijobb. Det betyder att mindre än 10 % av industrijobben finns i denna kommun, som har tappat det mesta av sin industri under ett antal år.

Man hade kunnat tro att det skulle finnas ett samlat grepp i regeringen, precis som det fanns då vi hade en socialdemokratisk regering. Då åkte arbetsmarknadsministern, trafikministern, industriministern osv. ner och presenterade ett samlat program, där man angav vad man ville åstadkomma i regionen för att klara framtiden.

När arbetsmarknadsministern uttalar sig i media säger han att det inte är hans bord utan kommunikationsministerns. När kommunikationsministern uttalar sig säger han att det är någon annans bord.

Då kan man ibland fundera över om inte arbetsmarknadsministern eller någon annan som representerar regeringen på något sätt någon gång kan tala om vad man har för konkret uppfattning om vad man vill göra i fyrstadsregionen. Nästa år kommer vi nämligen att få uppleva, i varje fall i min kommun Uddevalla, en arbetslöshet på 20 %. Människor får då gå från hus och

Svar på interpellationer

hem, därför att de över huvud taget inte klarar av att betala hyreskostnader och annat.

De kommunala taxorna i vår kommun ligger på tredje plats bland de kommuner som har de högsta taxorna, och kommunalskatten är bland de högsta i landet. Enligt undersökningar som Kommunal tjänstemannaförbundet har gjort kommer dessa biljobb att innebära en skattehöjning motsvarande 1:50 kr.

Man kan då naturligtvis uttala sin välvillighet om att man känner för dessa människor, ungefär på samma sätt som Per Ahlmark gjorde då han för ett antal år sedan önskade arbetarna nere i Blekinge lycka till. Det blev ju bevingade ord.

Jag efterlyser i denna diskussion en redovisning av vad regeringen tänker göra. Nu är det ju en månad sedan vi senast hade en interpellationsdebatt om detta. Det är ingen större skillnad på det svar som lämnas i dag och det som då lämnades.

Jag hoppas att Börje Hörnlund i sina kommande inlägg i dag kan redovisa vilka planer som regeringen har, t.ex. vilka krav regeringen har på Volvo, som ju har fått stora samhällsstöd för att göra etableringar i Uddevalla, och vilka synpunkter regeringen har och vilka möjligheter som den ser. Jag hoppas att Börje Hörnlund kan göra det utan att hänvisa till någon annans bord. Det behövs alltså ett samlat grepp.

När man har lyssnat på det som Carl Bildt har sagt om den mest kompetenta regeringen som någonsin har funnits, tycker jag att Börje Hörnlund kan tala för den mest kompetenta regeringen och tala om vilka konkreta åtgärder som regeringen vill medverka till för att klara fyrstadsregionen och de människor som i dag känner otrygghet och funderar över vilka jobb som kommer att finnas i framtiden.

I dag såg jag i Platsjournalen att det fanns ett jobb som man kan tänka sig att en industriarbetare kan söka. Det var ett fastighetsskötarjobb, och jag vet att det är 300–400 sökande på ett enda jobb. Det är vår verklighet. Vad gör ni åt den?

Anf. 6 Arbetsmarknadsminister BÖRJE HÖRNLUND (c):

Fru talman! Den viktigaste uppgiften nu för att vårt land skall komma i gång med en ordinarie arbetsmarknad är att vår ränta blir lägre. Det betyder oerhört mycket både för företagens och för enskildas möjligheter att investera.

Sedan vill jag i all välmening litet kort påminna om att riksdagen ännu inte har fattat beslut om den påfyllnad av arbetsmarknadspolitiska medel som regeringen och Socialdemokraterna har varit eniga om. Innan man delar ut pengar måste man se till att man har en summa pengar.

Ni är också medvetna om, att av de ca 28 miljarder kronor som Arbetsmarknadsverket fram till nu har fått besked om för innevarande budgetår, behåller jag som arbetsmarknadsminister 50 miljoner kronor. I övrigt är det Arbetsmarknadsverket och dess styrelses uppgift att fördela pengar till regionerna efter de svårigheter som de har på arbetsmarknaden.

Frågan är om jag inte skulle sköta denna fördelning, för att ha en summa med mig till varje ställe när jag är ute i landet. Det blir faktiskt på det sättet

om vi skulle välja den vägen. Men jag är inte säker på att det är riktigt den kloka vägen att jag far omkring som någon typ av jultomte.

Arbetsmarknadsverket arbetar nu med ca 5 % av den svenska arbetskraften genom olika åtgärder. Och detta kommer att stiga framöver. Något liknande har man där inte jobbat med tidigare. Naturligtvis finns det gränser. Därför kommer jag fram till att jag, tillsammans med Arbetsmarknadsverket, skall försöka göra så mycket som möjligt som går att göra på dess ansvarsområde. Men att få tillbaka en fullgod ordinarie arbetsmarknad är ändå A och O. Då vill jag återigen påminna om att om parterna verkligen kunde sätta sig ned och tala om de spelregler som skall gälla för 1993 och 1994, skulle det betyda mycket mer än 1 eller 10 miljarder kronor mer till Arbetsmarknadsverket. Det skulle betyda en framtidstro som skulle göra att en mängd företag och enskilda skulle våga investera. Det går alltså inte att åstadkomma hela denna vändning via mitt departement.

Jag håller med alla som har yttrat sig om befintliga företag. Om de börjar anställa fler människor och om de får tag i pengar till ett hyggligt pris, betyder det en del.

Avtalen för 1993 och 1994 kommer också att betyda att bankerna och de finansiella instituten får en bättre framtidstro när de skall bedöma möjligheterna framöver när det gäller att förse det stora flertalet små och medelstora företag med krediter.

Frågan om stödområden bereds för närvarande inom departementet, och man tittar på olika kommuner runt om i vårt land eller lokala arbetsmarknader.

Jag vill också säga att jag, när jag besökte Uddevalla och dess bilarbetare i fredags, blev mycket imponerad över deras raskhet och sätt att arbeta. Det känns oerhört tragiskt att dessa duktiga bilarbetare tydligtvis inte får chansen att fortsätta med sina arbeten. Det är just denna typ av duktiga industriarbetare som Sverige behöver. Därför vill jag återigen säga att alla goda krafter måste hjälpas åt att vända utvecklingen, så att vi åter får en större ordinarie arbetsmarknad.

Marianne Andersson, och även någon annan av talarna, tog upp underleverantörerna. Jag vill till dem säga att kronkursen i dag betyder att läget har stärkts högst avsevärt gentemot framför allt Tyskland, som är ett stort säljarland kontra våra båda bilfabriker.

Genom att inte fara omkring som jultomte har jag möjlighet att i samtal med AMS-ledningen och i samtal med andra verkligen arbeta för att alla regioner behandlas rättvist. När nu fyrstadsregionen, och Dalsland, har hamnat i ett svårt läge, skall den behandlas rättvist.

Anf. 7 INGVAR JOHNSON (s):

Fru talman! Arbetsmarknadsministern glider hela tiden undan och försöker lägga ansvaret på någon annan – på Arbetsmarknadsverket, facket osv.

Sedan tycker inte jag heller att Börje Hörnlund skall vara jultomte. Det är inte julklappar som människorna i det här området vill ha. De vill ha vad de har rätt till: en garanti att antingen ha arbete eller också få utbildning.

Vi får inte glömma att bilindustrin och dess underleverantörer är en av

landets absolut viktigaste näringar. Hela Västsverige är väldigt beroende av bilindustrin.

I vår partimotion pekar vi väldigt tydligt ut tre områden där vi vill ha satsningar, investeringar i infrastrukturen och ROT-program och där vi vill ha ett byggande och en kompetensutveckling, bl.a. genom att ytterligare en årsgrupp sätts i utbildning. Jag tycker att vår partimotion är helt i linje med vad länsstyrelserna och kommunerna har sagt. Vad som nu återstår är bara att också regeringen inser vad som behöver göras.

Jag tycker nog att det är litet synd om arbetsmarknadsministern. Han är så välvillig, men han får inte alltid med sig Carl Bildt och Bengt Westerberg. I Trollhättans Tidning har jag läst en ganska träffsäker ledarartikel under rubriken Politiskt vådaskott. Det står så här: Den alltid välvillige och förstående arbetsmarknadsministern har av allt att döma inte tillåtelset av Carl Bildt och Anne Wibble att lova en enda krona till för arbetsmarknadspolitiska insatser.

Detta har sagts på en borgerlig ledarsida och är alltså inte mina ord.

Sedan tycker jag att Börje Hörnlund borde ta upp en diskussion inom regeringen om hur man ser på arbetslösheten och på insatser för att komma till rätta med denna. Jag lyssnade på debatten i TV 4 i går kväll. En ung manlig moderatpolitiker tyckte att arbetslösheten var bra. Om jag minns rätt sade han att de arbetslösa fungerar som en bra smörjare i systemet. Det yttrandet tycker jag visar på ett människoförakt. Tyvärr var det ingen som kraftfullt sade emot.

Moderaterna säger att de inte vill ha någon industripolitik. Därmed tycker jag att man har satt sig på läktaren när det gäller detta stora problem. Det är bara att se vilka som finns här i lokalen. Det är en centerpartist och tre socialdemokrater från regionen som i dag deltar i debatten. Också moderater borde vara här. Men om de vill sitta på läktaren kan de få göra det, bara Börje Hörnlunds parti inte fortsätter att stödja dem.

Anf. 8 RUNE EVENSSON (s):

Fru talman! Jag håller med arbetsmarknadsministern när det gäller det höga ränteläget. Dagens höga ränta är förlamande. Det gäller på många områden. Det vore därför väldigt bra om vi kunde få ner räntan.

Jag vill påminna om att det av riksdagen beslutade nya bostadsfinansieringssystemet förutsatte ett läge med en ränta på i storleksordningen 8 %. Det är mot den bakgrunden som jag kan säga att det kommer att bli tvärstopp i nybyggnationen efter den 1 januari.

Börje Hörnlund talade om duktiga arbetare som han hade träffat i Uddevalla. Ja, dessa kan få arbete, om vi får fart på byggandet. Det finns stora behov i många områden.

Det vore bra om det gick att få fart på redan beslutade projekt. Det vore alltså bra om de äntligen kom i gång. Det finns många projekt som behöver komma i gång *nu* – inte om några år, för då bidrar de till en överhettning i byggbranschen. En sådan kommer att bli resultatet av denna regerings politik. Om utslagning av arbetskraft och företag får fortsätta i samma takt som nu, kommer den här branschen i framtiden att vara för liten med bostadsbrist och överhettning som följd.

Det är också viktigt, som jag sade förut, att fatta beslut om Norge-Vänerlänken. Banverket har fattat sitt beslut för länge sedan.

En hel del mera borde satsas på vägbyggen. I den motion som jag tidigare hänvisat till pekar vi på många projekt. Bland dessa finns det en hel del stora projekt. Det gäller t.ex. riksväg 45. En mängd åtgärder behöver nämligen vidtas i Ale, Lilla Edets och Trollhättans kommuner. Det behövs även en förbifart och en planfri korsning i Mellerud. Vidare är vägnätet i Dalsland mycket dåligt och således i stort behov av upprustning. Terminaler för lokaltrafiken behöver byggas i både Vänersborgs och Ale kommuner. Det noteras också stora upprustningsbehov i kommunerna. I vår motion pekar vi på en mängd sådana projekt.

Det behövs således ett statligt initiativ i form av stimulanser beträffande kommunal ROT-verksamhet, skolor, undervisningslokaler som behöver rustas upp, kommunala VA-ledningar m.m.

Anf. 9 MARIANNE ANDERSSON (c):

Fru talman! Jag vet att arbetsmarknadsministern har ett mycket stort engagemang i dessa frågor. Det är anledningen till att mycket stora satsningar hittills har gjorts på arbetsmarknadspolitiken.

Räntan är naturligtvis den allra viktigaste faktorn när det gäller att få fart på näringslivet och att skapa långsiktiga jobb. Helt klart är det så. Det är därför viktigt att låga löneavtal snabbt kan träffas.

Under senare tid har lönesänkningar diskuterats väldigt mycket, bl.a. i TV i går kväll. Jag tror kanske inte att lönesänkningar är den rätta vägen inför framtiden. Men jag tror att om de som har de högsta lönerna signalerar att de är beredda att gå med på något sänkta löner, skulle det vara en mycket viktig signal till de människor som i dag har låga inkomster och som känner sig väldigt trängda i nuvarande situation. För att människorna skall kunna acceptera låga löneavtal är det här en mycket viktig signal. Jag hoppas att en sådan kommer. Det är alltså mera fråga om en vädjan till de människor som har de högsta lönerna.

Som framgår av diskussionen här är det oerhört viktigt med olika satsningar. Fyrstadsområdet behöver mera. Man behöver få positiva signaler om t.ex. en större andel av investeringarna i infrastrukturen nästa år, om de satsningar inom byggverksamheten som vi här talat om, om – framför allt – en kompetenshöjning samt om en satsning på utvecklingsprojekt.

Jag hoppas verkligen på positiva signaler i den kommande budgetpropositionen.

Anf. 10 LENNART NILSSON (s):

Fru talman! Jag skulle vilja ha ett råd av Börje Hörnlund. Vem i regeringen skall man fråga om man vill ha ett samlat grepp om vad som är önskvärt att åstadkomma i fyrstadsregionen?

Börje Hörnlund säger "mitt departement". Det är naturligtvis så, att han har ansvaret för arbetsmarknadsdepartementet. Men jag minns hur det var när vi jobbade fram Uddevallapaketen. Det handlade då om att det skulle samordnas i regeringen med industriminister Thage G Peterson, med arbetsmarknadsminister Anna-Greta Leijon, med det statsråd som hade ansvaret

för de statliga företagen, Roine Carlsson, med kommunikationsministern osv. Det fanns alltså ett samordnat ansvar.

Har man i regeringen och regeringskretsen över huvud taget diskuterat problematiken i fyrstadsområdet? Och har man några planer på vad som skall åstadkommas?

När Uddevallapaketet presenterades handlade det om vägar, om byggande och om lokaliseringsstöd i olika former. Det var en gemensam satsning. Det är just en sådan som vi i dag efterlyser. Vilka är egentligen regeringens planer?

Även om beslut inte har fattats här i riksdagen om olika medel t.ex., kunde väl ändå något ord yttras om vad regeringen tycker och tänker i det här sammanhanget, om vad man avser att göra eller om färdriktningen.

Eftersom vi vid förra tillfället diskuterade samtalen med Volvoledningen, har jag frågat om dessa samtal lett någon vart. Har Börje Hörnlund något att redovisa från de här samtalen? Det är många som går och väntar på besked. För Volvoarbetarna i Uddevalla räcker det inte att man talar om hur duktiga de är – för de är ju duktiga. Vad de funderar över är vad som kommer att hända i framtiden. Hur var de här samtalen? Vilka diskussioner har regeringen fört med Volvoledningen om framtiden t.ex. när det gäller satsningar på utveckling?

Som Ingvar Johnsson sade: Vi behöver inte någon jultomte, Börje Hörnlund!

Vid förra tillfället då vi hade problem i regionen sade vi: Giv oss åtminstone släden, så kan vi köra själva! Ge oss redskapen, så kan vi i regionen tillsammans utveckla en region som, utgår jag från, har framtiden för sig!

På något sätt måste ju också de här i landet som finns på högsta beslutande nivå vara med och ta sin del av ansvaret. Ge oss redskapen, så skall vi alltså köra släden själva och åstadkomma en region som har en positiv framtid. I dag väntar alla på ett besked från regeringen. Man undrar: Vad gör regeringen? Vad vill man? Har regeringen någon uppfattning över huvud taget?

Anf. 11 Arbetsmarknadsminister BÖRJE HÖRNLUND (c):

Fru talman! Jag fortsätter med att svara på ett par frågor från den första omgången.

Kommunikationsdepartementet utser en utredningsman som skall undersöka vilka hinder som finns när det gäller starten av olika infrastruktur-objekt.

Beträffande samtalet med Sören Gyll och hans ledningsgrupp: Man redovisade ett antal projekt som man undersöker tillsammans med utanförstående intressen. Naturligtvis ser man också efter hur det är i egna lådor.

Sedan är det att beklaga, med tanke på hur fantastiskt produktivt arbete har varit på Saab under senare år, men också hos Volvo på senare tid, att inte den typen av process kunde komma i gång tidigare. Om så hade skett, skulle företagen inte ha varit så utplågade som de är i dag på just personbilsidan.

Så något om det här med samlade program. Ja, tidigare var det två konkreta varvsnedläggelser i en hygglig konjunktur. I dag är läget tyvärr det att det är jobbigt över hela landet. Det innebär att t.ex. inte den här regionen

är inne på ett mycket dåligt spår just nu. Dock tror jag att den aktuella regionen, med det industriella kunnande och med den typ av företag som ändå finns där, har en bättre förmåga när konjunkturen vänder än vad en hel del andra regioner har. Men det är ingen tröst så här mitt i värsta lågkonjunktur.

Ni nämner den och den motionen. Vad jag noterar är att vi för dagen trots allt har samma finansieringssumma.

Jag har tidigare i denna kammare sagt att jag är beredd att diskutera breda insatser med olika parter. Men vi kommer aldrig ifrån att finansieringssidan måste finnas med i en situation där budgetunderskottet är så bekymmersamt som det är i dag.

Därmed har jag egentligen berört frågan om huruvida jag har tillåtelse av Carl Bildt eller Anne Wibble. Ja, jag har den ram som jag har och som har fastställts inte bara av dem utan också av drygt 90 % av riksdagen. Inom den ramen har jag en viss tillåtelse. Nu befinner sig ju arbetet i slutskedet vad gäller nästa års budget. Jag följer naturligtvis arbetsmarknaden och kan återkomma under innevarande budgetår. Det kommer jag också att göra i någon eller några frågor.

Den höga räntan består av ett antal delar. Den tyska räntan ligger högt. Rätt många bedömer att det finns möjligheter till att den nu börjar gå neråt. Situationen beträffande de finansiella systemen gör att marginalerna har ökat, och det är väldigt svårt att göra något åt saker och ting när det hela – skulle jag vilja säga – inte går ihop. Ett par banker drar i dag verkligen stora pengar från statskassan.

Budgetunderskottet påverkar det allmänna förtroendet. Det här försätter regeringen i det läget att ett antal smärtsamma besparingar måste till för att vi skall ha råd att hålla arbetslinjen så högt som möjligt. Det brukar vara litet si och så, utom beträffande sista paketet, när det gäller att ställa upp på besparingar. Det brukar vara lättare att räkna upp enormt många projekt och liksom glömma finansieringsbiten.

Jag vill påpeka att vägen är smal. Det är därför som jag hela tiden pekar på detta med samtliga aktörers plikt att tänka efter: Vad kan vi göra för att det skall vända på den ordinarie arbetsmarknaden?

Anf. 12 INGVAR JOHNSON (s):

Fru talman! Börje Hörnlund glider undan i de mest centrala frågorna. Han säger att vi har samma finansiering som regeringen. Men den centrala frågan var om vi skall använda den till aktiva insatser eller till passiva insatser i form av A-kassa.

Börje Hörnlund glider också undan de centrala frågorna om näringspolitiken. Det är allvarligt när man i Japan, EG och USA satsar på tillväxt och man samtidigt här i Sverige inte gör det, utan säger att vi inte skall ha någon näringspolitik.

Näringsministern säger att detta skulle vara som att bota cancer med penicillin. Men, för att fortsätta att tala bildspråk, det värsta med Westerberg är att han inte vill ge någon sjukvård alls, utan låter patienten ligga och dö.

Jag vill återkomma till de vänliga ord som sägs här, men jag saknar handlingarna. Alla väntar naturligtvis på vad som kommer att sägas i budgetpro-

positionen. Men det är klart att människor är oroliga när de får så många uttryck för att regeringens ledamöter inte förstår människors villkor.

Nu säger Börje Hörnlund att han beklagar. Saab och Volvo är så bra bilar och produceras på så bra sätt. Det vill jag hålla med om. Man gör så bra bilar att de kanske t.o.m. skulle duga åt finansministern och andra.

Jag läste i tidningen att statsministern, när han var i Trollhättan, sade att han skulle ta med sig önskemålen till utbildnings- och arbetsmarknadsministrarna. Det är helt uppenbart att Per Unckel inte lyssnade särskilt mycket på detta. Nu väntar vi på att arbetsmarknadsministern bättre skall lyckas uppfylla de löften som uttalandet innebar.

Om högskolan vill jag säga att jag tror att det var klokt av Börje Hörnlund att han inte tog upp den frågan. Börje Hörnlund måste vara lurad av de övriga i regeringen. Vi socialdemokrater har gång på gång föreslagit fler platser till de små högskolorna, bl.a. till vår högskola i Trollhättan/Uddevalla. De två senaste gångerna har det gällt en totaleffekt på flera hundra platser. Men fem gånger har den borgerliga regeringen, med Börje Hörnlund, gått emot oss. Mellan skål och vägg säger ni ändå att ni är någon sorts segrare, för Per Unckel har inte velat ha några platser alls. Det kanske i och för sig är sant, men ni sitter ändå i regeringen.

Härefter skulle jag vilja fråga Marianne Andersson: Tänker Marianne Andersson, som fyra gånger under förra året röstade emot fler platser till högskolan, rösta på den socialdemokratiska motionen med förslag om fler platser när den kommer upp den 18 december här i riksdagen? Det skulle i så fall vara ett mycket viktigt förtydligande.

Jag registrerade att Börje Hörnlund i all sin ödmjukhet sade att han har en viss tillåtelse att fungera som arbetsmarknadsminister, en viss tillåtelse av Anne Wibbe och Carl Bildt att lova någonting. Jag tror att det yttrandet sade mer än Börje Hörnlund tänkte på.

Anf. 13 RUNE EVENSSON (s):

Fru talman! Jag håller med om att det vore bra med ett snabbt löneavtal.

Börje Hörnlund pratade mycket om sparande. Jag vill påstå att det inte går att bara spara sig ur den kris vi befinner oss i. Vi måste också våga satsa inom områden som ger jobb. Vi måste kunna satsa på arbete inom olika områden. Byggandet är ett sådant område som genom följdverkningar ger jobb i många led.

Med tanke på det utsatta läge som regionen har på grund av bilindustrins situation, måste vi i framtiden inrikta oss på att minska detta beroende. Industristrukturen får i framtiden inte vara lika beroende av den branschen som den är i dag. Det vore alltså bra om vi kunde bredda industristrukturen. Därför behövs insatser som stärker regionens utvecklingsmöjligheter på lång sikt.

Ett exempel är Teli i Vänersborg. De har en tid haft problem. 150 människor är varslade, och flera varsel väntas. Oron är stor beträffande företagets fortsatta framtid. Ett mycket stort kunnande finns där i dag, både i företaget och hos de anställda. Detta bör tas till vara i framtiden. Verksamheten har också en mycket lång tradition i Vänersborg, och på den kunskapen och traditionen måste framtidens verksamhet byggas. Staten har som ägare ett stort

ansvar för att Teli ges förutsättningar att leva vidare och utvecklas. Detta är också viktigt för att stödja alternativ till bilindustrin.

Prot. 1992/93:39
7 december 1992

Svar på interpellationer

Anf. 14 LENNART NILSSON (s):

Fru talman! Vid förra tillfället som det statliga företaget Etri Fönster, som det hette då, hade bekymmer minns jag att vi förde en diskussion med Industridepartementet. Det var i samband med varvsnedläggelsen i Uddevalla. Då resonerade regeringen med företaget om olika möjligheter. Det var en låg marknad då, men byggverksamheten ökade. Man kunde genom gemensamma diskussioner, med utgångspunkt i de problem som man då upplevde, behålla fönsterfabriken i Uddevalla. Sedan klarade man sig bra några år.

Nu har, som Rune Evensson sade, regeringens bostadspolitik lett fram till att det inte byggs någonting över huvud taget. I och med det kan man inte tillverka några fönster.

Kopplar man ihop detta kunde man säga, att om regeringen hade fört en aktiv politik, och det är naturligtvis inte för sent ännu på det här området, hade man kunnat föra en diskussion, och då hade man kunnat säga till de anställda att det fanns förutsättningar för att behålla Elit-Fönsterfabriken, som den nu heter, i Uddevalla. Då hade man i alla fall klarat 164 människors arbetstillfällen på en arbetsmarknad där det inte finns ett enda jobb, annat än möjligtvis några psykologer som skall ta hand om dem som får problem på arbetsmarknaden.

När Börje Hörnlund talade om att Sören Gyll och Volvoledningen diskuterar olika projekt är det naturligtvis positivt. Det var ändå ett besked om att man undersöker olika projekt. Jag tycker att regeringen i det läget bör sätta sig ned och resonera om på vilket sätt man kan hjälpa till. På vilket sätt kan vi följa upp detta och medverka till att klara sysselsättningen?

Naturligtvis bör man sätta litet press på dem. Volvo har fått stöd i olika former, pengar har släppts loss från investeringsfonder. Jag tycker inte att man skall ta ifrån dem det. Det har varit betydelsefullt. Men jag tycker samtidigt att man kan säga till dem att de får behålla detta om de medverkar till att klara jobben för de Volvoanställda i Uddevalla.

Det är litet av en sådan press jag efterlyser i en sådan här diskussion. Man kan hävda att frågan diskuteras och att man vill ge människor litet framtids hopp. Det skall finnas utvecklingsmöjligheter i en sådan här besvärlig situation. Det är egentligen det man förväntar sig av dem som skall regera, att de också regerar och tar till vara de tillfällen och möjligheter som finns till stimulanser, att ställa krav och att föra en dialog med olika parter.

Vad jag upplever som så tragiskt med den borgerliga regeringen är att det verkar precis som om den inte bryr sig om människorna. Jo, Börje Hörnlund bryr sig om och tycker synd om dem som blir arbetslösa. Men regeringen i övrigt då? Marknaden får sköta allting fritt. Alla andra skall sköta saker och ting. Men man förväntar sig av en regering att den skall regera, annars bör den avgå.

Anf. 15 MARIANNE ANDERSSON (c):

Fru talman! Arbetsmarknadsministern sade att den här regionen har större förutsättningar än många andra att utveckla industrin i framtiden. Det tror jag är alldeles riktigt.

Det är också viktigt att notera att de stora paketens tid är förbi. Det tror jag att vi egentligen är ganska eniga om. Det politikerna kan göra är att skapa förutsättningar för utveckling i en region.

Jag skulle också vilja slå ett slag för en mer aktiv näringspolitik. NUTEK borde få ökade möjligheter att medverka med bl.a. kompetens och rådgivning till utvecklingsbara projekt. Det gäller även utvecklingsfonderna. Jag vet att den i Älvsborgs län är framgångsrik. Fonderna måste ges möjligheter att fatta beslut lokalt, att samarbeta med de nya riskkapitalbolagen och även med Småföretagarfonden. Det är de som bäst känner till vad som är bäst för regionen.

Ingvar Johnsson är medveten om vår kamp för högskolans tillkomst och även för dess utveckling. I den process som har ägt rum har högskolan faktiskt fått betydligt fler platser än vad utbildningsministern gick med på ursprungligen. Det är på grund av centerns medverkan, det vill jag absolut påstå.

Nu har det beslutet kommit, och högskolan får signalerna. Signalerna den 18 december kommer faktiskt för sent. Det är viktigt att man får en chans att besätta de platser som finns. Jag är inte helt nöjd, men det är nog så långt som man kunde komma i det här läget.

Anf. 16 Arbetsmarknadsminister BÖRJE HÖRNLUND (c):

Fru talman! Min dam och mina herrar! Jag kan garantera att Bildt, Wibble, Westerberg m.fl. hyser samma oro för arbetslösheten som jag gör och som ni gör. Det är faktiskt om de aktiva åtgärderna vi nu är sams efter de gemensamma nattliga övningarna. Jag vill påminna om det.

Sedan vill jag också påminna om att under kort tid har två miljarder i statliga byggen tidigare lagts. Alla dessa är inte ute på marknaden än. I jämförelse med 80-talets normalår sker en tredubbling av väg- och järnvägsinvesteringar detta år. Och vi har som sagt mer än rekord när det gäller tillfälliga åtgärder, utbildningar, ungdomspraktikplatser m.m.

Vi skall inte märka ord, men jag förutsätter att ni som riksdagsmän tycker att jag skall hålla mig inom given budget. Vill jag mer än given budget, försöker jag ta mig tillbaka till riksdagen för att ni skall godkänna. Det måste ju vara så.

Inom högskolan har det kommit till ca 18 000 platser efter regeringsskiftet. Det kan jämföras med hela 80-talet, när det – på tio år alltså – skedde ett tillskott på 11 000 platser. Men det här är nödvändigt. Skall vi, som jag sade i mitt svar, ha upp antalet högskolestuderande, som ligger på ungefär hälften av vad man har i många länder runt om oss, i åldrarna 20–24 år som är högskoleåldern, måste vi bredda de små och medelstora högskolorna – det är närheten till som ger en lättare rekrytering – och samtidigt hålla kvaliteten.

När det gäller kostnadsläget kan man lika gärna prata om att vi skall ha låg inflation, så att pengarna räcker till mera, men vi behöver faktiskt nu, efter att ha prissatt oss ur i slutet av 80-talet, ett antal år med lägre kostnads-läge än ett antal andra länder, för att vi snabbt skall gå tillbaka till ordinarie arbetsmarknad. Här har inte regeringen bollen. Det är därför jag betonar

det gång på gång. Men det är mycket mycket lönsamt att se till att det blir så.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 1992/93:39
7 december 1992

Svar på interpellationer

3 § Svar på interpellation 1992/93:40 om arbetsmarknadsläget i Karlstads kommun

Anf. 17 Arbetsmarknadsminister BÖRJE HÖRNLUND (c):

Fru talman! Lisbeth Staaf-Igelström har frågat mig om dels vilka insatser jag som arbetsmarknadsminister är beredd att vidta mot arbetslösheten i Karlstadsregionen, dels vilka insatser jag är beredd att vidta för att Zakrisdalsverkens anställdas högkvalitativa kompetens tas till vara.

Den enda vägen som långsiktigt kan säkra sysselsättningen i landet är att det skapas goda förutsättningar för företagarkerksamhet i hela landet.

Det tar emellertid tid innan regeringens omläggning av den ekonomiska politiken får effekt. Riksdagen behandlar just nu den proposition som blev resultatet av fempartiuppgörelserna. Där föreslås närmare 10 miljarder kronor till sysselsättningsfrämjande åtgärder.

Sammantaget kommer ordinarie budget och extra åtgärder, hittills föreslagna i år, att uppgå till ca 40 miljarder kronor, exkl. handikappåtgärder. Det kommer att innebära att totalt uppemot ca 340 000 personer per månad kommer att kunna erbjudas utbildning, arbete eller praktik under våren 1993. Medlen fördelas till länen av AMS och kommer följaktligen även Värmland och därmed Karlstadsregionen till del. Fördelningen som AMS gjort har fram till i dag gett Värmlands län 1 017 500 000 kronor.

I 1992 års kompletteringsproposition föreslog regeringen att 2,2 miljarder kronor skulle anslås för underhållsåtgärder på vägar och järnvägar och till reinvesteringar i främst mindre objekt på länsvägar och på vissa järnvägar.

I syfte att skapa ökad sysselsättning och tillväxt föreslog regeringen i den av mig tidigare nämnda propositionen att ytterligare 1,5 miljarder kronor bör anvisas för investeringar i det statliga vägnätet.

Sistnämnda medel skall användas för underhållsåtgärder och investeringar i objekt på länsvägar i de s.k. traditionella skogslänen, bl.a. Värmlands län. Vägverket skall vid fördelning på regioner liksom till enskilda objekt ta stor hänsyn till arbetslöshetssituationen regionalt och lokalt.

Regeringen har i nämnda proposition även föreslagit ett nytt åtgärdssystem, kallat "Arbetslivsutveckling". Det innebär att arbetslösa som uppbär ersättning från arbetslöshetsförsäkringen skall kunna erbjudas möjligheter att delta i aktiviteter, vars syfte är att bibehålla och stärka den arbetslöses anknytning till arbetslivet.

Det är den lokala arbetsförmedlingen som, i samråd med representanter för näringsliv, offentlig sektor, organisationer och föreningsliv, bör bestämma vilken inriktning och organisation som verksamheten med arbetslivsutvecklingen skall ha.

I Värmland görs kraftfulla satsningar vid arbetsförmedlingarna när det

gäller bl.a. fördjupade företagskontakter och samverkan med de fackliga organisationerna.

De anställda vid Zakrisdalsverken som varslats har blivit uppsökta av arbetsförmedlingen i Karlstad, tillsammans med en representant för LO, för att planera för en lösning för den enskilde metallarbetaren redan innan varslat faller ut. Svårigheten i detta arbete är att det inte finns något rekryteringsbehov inom verkstadsindustrin. Neddragningarna slår hårt mot just metallarbetarna.

För att dessa yrkesarbetare skall kunna behålla sin yrkeskompetens eller ännu hellre bredda eller fördjupa den har arbetsförmedlingen hela systemet av åtgärder att tillgå och då framför allt arbetsmarknadsutbildning.

Förutsättningen för att Sverige i framtiden kommer att ha en konkurrens-mässig tillverkningsindustri är att vår produktion uppfyller kravet på hög teknologisk nivå. Det är därför nödvändigt i ett långsiktigt perspektiv med en hög yrkeskompetens.

Anf. 18 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s):

Fru talman! Jag får tacka arbetsmarknadsministern för svaret på min interpellation. Anledningen till att jag har ställt interpellationen är att jag är mycket bekymrad för den ökade arbetslösheten i Värmland och i Karlstads kommun och vad jag skall svara mina vänner som jobbar på Zakrisdalsverken nu när de blir arbetslösa.

I dag ligger Värmland på tionde plats i den svenska arbetslöshetsligan och arbetslösheten kostar i vårt län mellan 8 och 9 miljoner kronor per dag. Om vi skulle ställa upp alla i Värmland som är arbetslösa eller i arbetsmarknadspolitiska åtgärder med en meters avstånd, skulle de stå uppradade efter vägkanten mellan Karlstad och Forshaga, ungefär två mil.

Varje dag som jag slår upp tidningarna hemma i Värmland handlar det om varsel och uppsägningar. Senast i dag är 50 jobb hotade i Töcksfors. Påsfabriken där kommer att läggas ned. Jag har gjort urklipp ur Värmlandstidningarna de senaste två veckorna. Av dem framgår att ytterligare 1 000 jobb hotas i Värmland.

I Karlstads kommun har sedan början av 1992 ca 200 småföretag, med i snitt två anställda, lagts ner. Sammantaget kommer i Karlstads kommun under 1992 och enligt vad man vet om 1993 ungefär 3 000 arbetstillfällen att försvinna. Det får effekter också på service, transporter och handel i kommunen.

I Värmland har vi dammsugit de olika kommunerna på jakt efter jobb, och de jobben har vi redovisat i vår s-motion med anledning av proposition 1992/93:50.

Vi har hittat många objekt. Jag vill fråga arbetsmarknadsministern om han är beredd att ställa ytterligare medel till Värmlands förfogande för att minska arbetslösheten. Är arbetsmarknadsministern beredd att lägga fram en plan för insatser som kan nedbringa arbetslösheten och minska de offentliga utgifterna för ett passivt kontantstöd?

Karlstad har genom olika utlokaliseringar på 70-talet blivit något av totalförsvarets andra huvudstad i Sverige. Här har vi Karolinen, I 2 och Zakrisdalsverken. Nu kommer I 2 att slås samman med A 9 i Kristinehamn, vilket

vi s-riksdagsledamöter från Värmland står bakom. På Karolinen minskar verksamheten, och på Zakrisdalsverken kommer man att minimera antalet anställda. Om man har tur kommer 120 anställda att få vara kvar, och har man otur kommer hela verksamheten att försvinna.

Jag är inte nöjd med det svar jag fick från arbetsmarknadsministern om hur man skall ta till vara kompetensen hos Zakrisdalsverkens anställda. Det är många som är oroliga. Vad skall jag svara mina vänner som jobbar där och som nu riskerar att bli arbetslösa?

Det finns ett delbetänkande om försvarets hälso- och sjukvård, där man föreslår att den kvalificerade militärmedicinska produktionen avseende personal och material skall samlas till en enhet inom försvarsmakten som benämns Försvarets sjukvårdscentrum. Länsstyrelsen i Värmland, landstinget i Värmland och Räddningsverket har framhållit att Karlstads funktion som centrum i landet för civil beredskap och räddningstjänst bör stabiliseras genom en lokalisering av det föreslagna nybildade Försvarets sjukvårdscentrum just till Karlstad. Vi i Värmland anser att såväl organisatoriska skäl som produktionsskäl talar för en lokalisering till vårt län. Även starka regionalpolitiska argument motiverar en sådan lösning.

I betänkandet om administrativt stöd till försvarsmakten föreslås att den verksamhet Försvarets civilförvaltning, FCF, för närvarande bedriver överförs till försvarsmakten och andra myndigheter eller avvecklas. Förslaget innebär att FCF kommer att avvecklas, och därmed kommer Karlstad att förlora ytterligare arbetstillfällen. Jag vill framhålla att det är viktigt att en så stor del som möjligt av den administrativa stödverksamheten för försvarsmakten förläggs till Karlstad.

Jag vill också peka på ett förslag som har kommit från oss socialdemokrater i Värmland, vilket skulle innebära ytterligare jobb. Vi föreslår att man skall inrätta ett internationellt centrum för utbildning, forskning och utveckling rörande hanteringen av kriser och katastrofer av olika slag.

Jag vill med anledning av det anförda fråga arbetsmarknadsministern om han är beredd att stötta dessa förslag för att till någon del kompensera Karlstadsregionen för de arbetstillfällen som har försvunnit och som kommer att försvinna.

Anf. 19 Arbetsmarknadsminister BÖRJE HÖRNLUND (c):

Fru talman! Jag kommer något att upprepa vad som sades i föregående interpellationsdebatt. Just nu är ca 5 % av arbetskraften sysselsatt i olika arbetsmarknadsåtgärder. Så sent som för ett år sedan sade Arbetsmarknadsverkets generaldirektör att det var lämpligt med ca 3 %. Jag vet att han i slutet av förra veckan nämnde att det inte längre handlade om pengar utan om svårigheten att hantera stora skaror utanför ordinarie arbetsmarknad.

Det är min uppfattning att prognosen för innevarande och kommande budgetår är bekymmersam. Även om de dåliga tiderna vänder kommer det att ta tid innan arbetsmarknaden vänder. Arbetsmarknadsverket kommer att på olika sätt få hantera ännu fler arbetslösa.

När det gäller vad man gör och hur det görs, tror jag mycket mer på regionalt och lokalt inflytande. Man kan göra ett bättre val hemmavid än centralt.

Prot. 1992/93:39
7 december 1992

Svar på interpellationer

Det är Länsarbetsnämnden i Karlstad och de lokala arbetsförmedlingarna som skall ha dessa uppgifter.

Det räknades här upp olika förslag. Jag får väldigt många förslag dels på olika arbetsmarknadspolitiska åtgärder, dels på olika regionalpolitiska åtgärder. Vi ser nog igenom alla förslag för att se om vi kan hämta någonting från dem som går att genomföra och som för Sverige åt rätt håll.

Anf. 20 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s):

Fru talman! Arbetsmarknadsministern sade att det viktiga när man arbetar med arbetsmarknadspolitiska åtgärder är regionalt och lokalt inflytande. Jag håller med om att det självfallet är mycket viktigt. Men samtidigt måste man få ett statligt stöd för att kunna genomföra dessa delar.

Vi har i Värmland fått minskade anslag. Det är en följd av den kraftiga försämringen på arbetsmarknaden i andra delar av landet, främst i storstäderna. Det gör att vi i Värmland kommer att få minskade anslag. Det innebär att länets relativa andel av de medel regeringen tilldelat AMS har sjunkit från 4,8 % till 4,1 %, dvs. 120 miljoner kronor för Värmlands del. För Karlstads del innebär det att man har 30 miljoner kronor mindre att disponera för olika åtgärder.

Detta betyder att nya beslut om utbildning, beredskapsarbete, rekryteringsstöd enbart kan fattas med yttersta restriktivitet. Länsarbetsnämnden i Värmland tror att man kommer att få mycket kritik på grund av detta. Finns det ytterligare pengar tar vi i Värmland tacksamt emot dem.

Jag vill också ta upp frågan om ungdomspraktiken. Vi har i Karlstad 450 ungdomar i ungdomspraktik. Antalet väntas stiga till ungefär 625 i februari månad. Man har i princip garanterat medel för sistahandsalternativet, dvs. just ungdomspraktik, men inte för förstahandsalternativet arbete, där rekryteringsstöd ofta är en förutsättning, eller utbildning med utbildningsbidrag.

Enligt Länsarbetsnämnden är man på grund av medelsbrist i länet nu mer eller mindre tvingad att välja sistahandsalternativet. Anser arbetsmarknadsministern att det skall vara på detta sätt? Avser arbetsmarknadsministern att ändra på detta förhållande i positiv riktning?

När det gäller de förslag som jag nämnde i mitt första inlägg hoppas jag verkligen att arbetsmarknadsministern prövar dem mycket noga. Det är mycket viktigt att vi får ytterligare arbetstillfällen i Karlstad, och där har vi också stora möjligheter att på ett bra sätt hantera dessa frågor.

Anf. 21 Arbetsmarknadsminister BÖRJE HÖRNLUND (c):

Fru talman! Drygt 90 % av riksdagen står bakom den ram som jag just nu har att arbeta med, dvs. när riksdagen har fattat beslut om den s.k. krispropositionen.

Jag har tidigare stått i denna talarstol och diskuterat med ett antal kolleger från Stockholm. Det är uppgången av arbetslöshet i Stockholm – den har ju där förut legat på en mycket låg nivå, men nu går den upp kraftigt – som gör att de sedvanliga arbetslöshetslänen relativt sett får mindre belopp. Dessa Stockholmskolleger var inte heller nöjda med tilldelningen utan önskade ytterligare medel.

Jag kommer inom kort att ge AMS besked som rör bl.a. ungdomar och som har att göra med medel utöver dessa 28 miljarder kronor.

Det är nu snart ett par månader sedan som jag klart och tydligt sade att rekryteringsstöd till ungdomar, starta-eget-bidrag till ungdomar och ungdomspraktik för ungdomar egentligen är lika dyra, eller lika billiga, åtgärder. Det står också i den proposition som riksdagen snart skall behandla. Det här är utbytbara saker för de lokala arbetsförmedlingarna och Länsarbetsnämnden. Här har de mycket stor frihet. Det sker över huvud taget en uppmjukning nu, så att man efter eget huvud kan handla på bästa möjliga sätt för de arbetslösa ungdomarna.

Prot. 1992/93:39
7 december 1992

Svar på interpellationer

Anf. 22 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s):

Fru talman! Jag tackar arbetsmarknadsministern för det svaret. Jag hoppas att detta löser sig på ett bra och positivt sätt och att man inte skall behöva ta till det sista alternativet i första hand.

Vi vet allihop att arbetslösheten kostar enorma summor. Jag sade i mitt första inlägg att den kostar 8–9 miljoner kronor för Värmlands del. Jag anser att man borde kunna använda dessa pengar på ett mer produktivt sätt och inte bara betala ut kontantstöd.

Vi vet ju också att arbetslösheten i västvärldens länder ökar snabbast i Sverige. Därför måste det till många och bra åtgärder för att få i gång arbetet igen. Det är ju arbete människor måste ha. Man kan inte acceptera att socialbidragen spräcker alla budgetamar. Det sker i kommuner i Sverige i dag, bl.a. i Värmland.

Anf. 23 Arbetsmarknadsminister BÖRJE HÖRNLUND (c):

Fru talman! Egentligen är det fritt fram för dem som i dag får kontantstöd att tillsammans med arbetsförmedlingen och lokala intressen försöka komma bort från kontantstödet och över till den nya åtgärden arbetslivsutveckling. Jag hoppas att det blir en stor åtgärd. Jag tror inte att man kan överskatta betydelsen av att göra något för pengarna i stället för att passivt motta dem.

Det här är också viktigt från kommunernas utgångspunkter. Om vi klarar ungdomarna från långtidsarbetslöshet och om vi klarar utförsäkringsproblemen med vissa beredskapsarbeten, utbildningar och arbetslivsutvecklingsmodellen, skall vi helt kunna undvika belastning på den sociala budgeten genom gott samarbete mellan den lokala arbetsförmedlingen och kommunen.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Motionerna
1992/93:Sf20 och Sf21 till socialförsäkringsutskottet

5 § Förnyad bordläggning

Föredrogs men bordlades åter
Konstitutionsutskottets betänkanden 1992/93: KU13 och KU14
Skatteutskottets betänkande 1992/93:SkU9
Lagutskottets betänkanden 1992/93:LU14 och LU15
Utrikesutskottets betänkande 1992/93:UU1
Försvarsutskottets betänkande 1992/93:FöU5
Socialförsäkringsutskottets betänkanden 1992/93: SfU3 och SfU4
Kulturutskottets betänkande 1992/93:KrU7
Jordbruksutskottets betänkande 1992/93:JoU8
Arbetsmarknadsutskottets betänkanden 1992/93: AU2 och AU5

6 § Kammaren åtskildes kl. 13.24.

Förhandlingarna leddes av talmannen.

Vid protokollet

TOM T:SON THYBLAD

/Gunborg Apelgren

Innehållsförteckning

Prot. 1992/93:39
7 december 1992

Måndagen den 7 december

1 § Justering av protokoll	1
2 § Svar på interpellation 1992/93:35 om arbetsmarknaden i Trollhättan och fyrstadsområdet	1
Arbetsmarknadsminister Börje Hörnlund (c)	
Ingvar Johnsson (s)	
Marianne Andersson (c)	
Rune Evensson (s)	
Lennart Nilsson (s)	
3 § Svar på interpellation 1992/93:40 om arbetsmarknadsläget i Karlstads kommun	17
Arbetsmarknadsminister Börje Hörnlund (c)	
Lisbeth Staaf-Igelström (s)	
4 § Hänvisning av ärenden till utskott	21
5 § Förnyad bordläggning	22

